

Onbegrensd *taalleren*

Een kompas voor leraren, bestuurders, onderzoekers, leerplandeskundigen, methodeontwikkelaars, beleidsmakers en innovatieve tech-ondernemers om samen toekomstbestendig taalonderwijs voor alle leerlingen mogelijk te maken.

LAAT JE INSPIREREN

Inhoud

МАЗМУН
СОДРЖИНА

Voorwoord

Samen naar taalonderwijs van de toekomst

3

De noodzaak van

een gezamenlijke koers

4

Vier perspectieven op

onbegrensd taalleren

7

1 Van exclusief naar inclusief leren

7

2 Van een benadering binnen de grenzen naar een onbegrensde aanpak

8

3 Zowel taal leren als systeem, als betekenisvol gebruiken van taal

9

4 Van uniforme taalleerdoelen en taalcurricula, naar persoonlijke en sociale taalleerdoelen

10

Samen verder werken aan het

taalonderwijs van de toekomst

12

Verantwoording

14

Samen naar taalonderwijs *van de toekomst*

Al langere tijd is de positie van de Nederlandse taal en het taalonderwijs in onze samenleving in beweging. We zien bijvoorbeeld steeds meer diversiteit en meertaligheid. Het Engels als tweede taal is niet meer weg te denken. De vertaal-app is bijna gewoon geworden en nieuwe technologie dient zich voortdurend aan.

Leerlingen geven aan anders vreemde talen te willen leren: meer spreek- en luistervaardigheid, minder grammatica en spelling. Leraren stellen dat meer ruimte in het curriculum aantrekkelijker taalonderwijs mogelijk kan maken. Zij zouden graag meer aandacht besteden aan communicatie en het culturele aspect van taal. Het taalonderwijs – het taalleren – is duidelijk aan herziening toe. Daarom is het tijd om gezamenlijk een visie te ontwikkelen op het leren van taal.

De vraag is: hoe willen wij dat kinderen in 2035 talen leren? Wij denken daarin breed: het gaat om thuistaal, over het Nederlands als cultuur- en onderwijstaal, over regionale en internationale talen. Hoe kunnen alle leerlingen voldoende taalcompetent worden in een steeds internationalere wereld? Hoe kunnen ze leren omgaan met de talen van anderen en intercultureel communiceren? Hoe kunnen we wereldburgerschap in de praktijk brengen: regionaal, nationaal en internationaal?

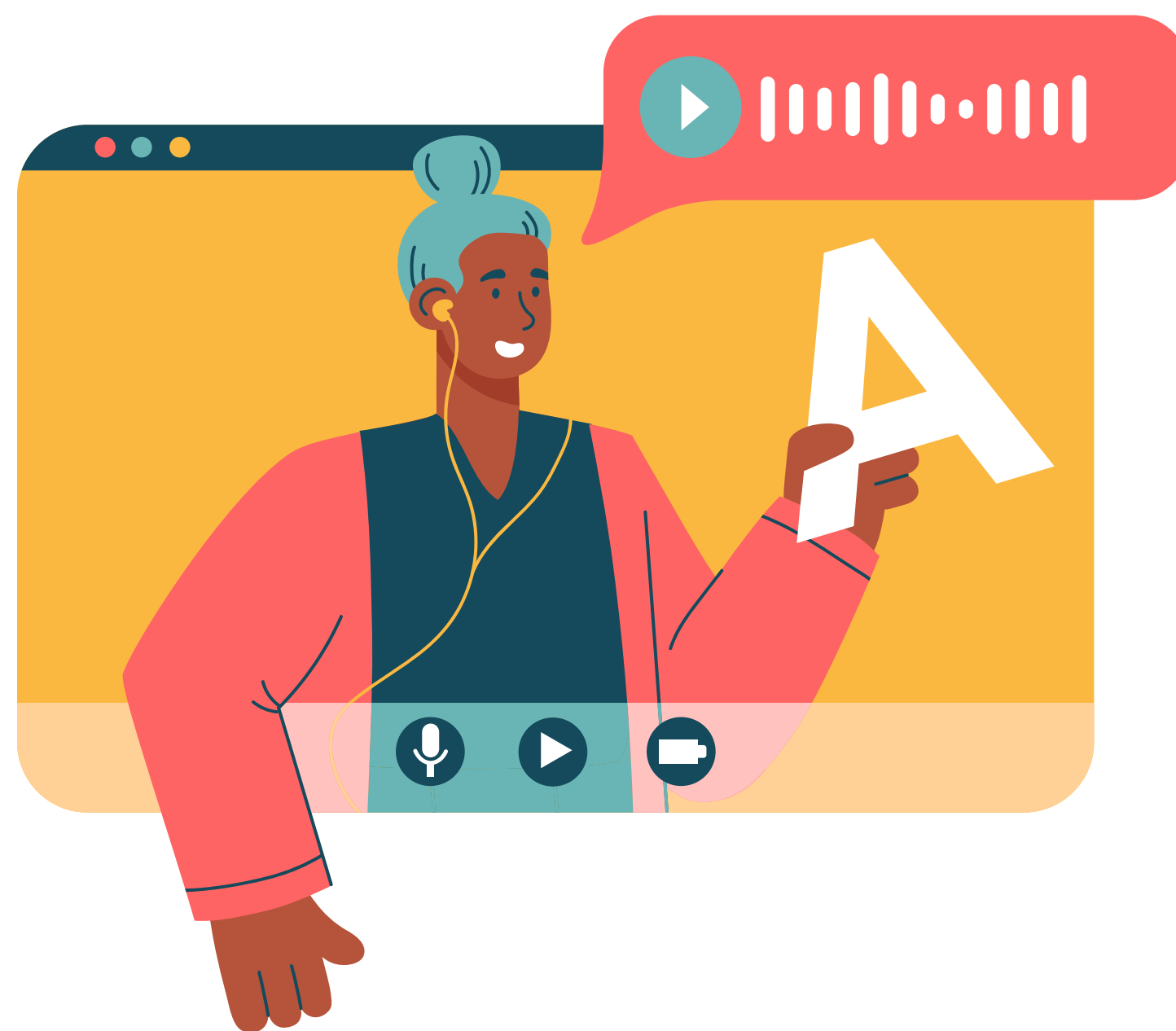
NOB, Nuffic en de Taalunie hebben het initiatief genomen om het debat over het taalonderwijs een impuls te geven. Met de startnotitie *Onbegrensd taalleren* hebben we het afgelopen jaar met leraren, leerlingen, wetenschappers en vertegenwoordigers van onderwijsorganisaties in expertgroepen gesproken en de thema's verkend. Het leverde goede gesprekken op, inspiratie en ideeën. Dat

heeft ons gesterkt in onze opvatting dat een nieuwe koers, een gezamenlijke visie op de toekomst van het taalonderwijs, noodzakelijk is om kansen te bieden aan leerlingen. Het gaat nadrukkelijk om kansen voor alle leerlingen waarbij niemand wordt buitengesloten.

In deze notitie vindt u breedgedragen perspectieven die als een kompas kunnen dienen voor toekomstig taalleren. Een impressie van de waardevolle feedback van onze gesprekspartners is er ook in verwerkt. Wij presenteren deze inspirerende perspectieven voor het taalonderwijs van de toekomst op een bijzondere dag: 26 september, de **Europese dag van de talen**.

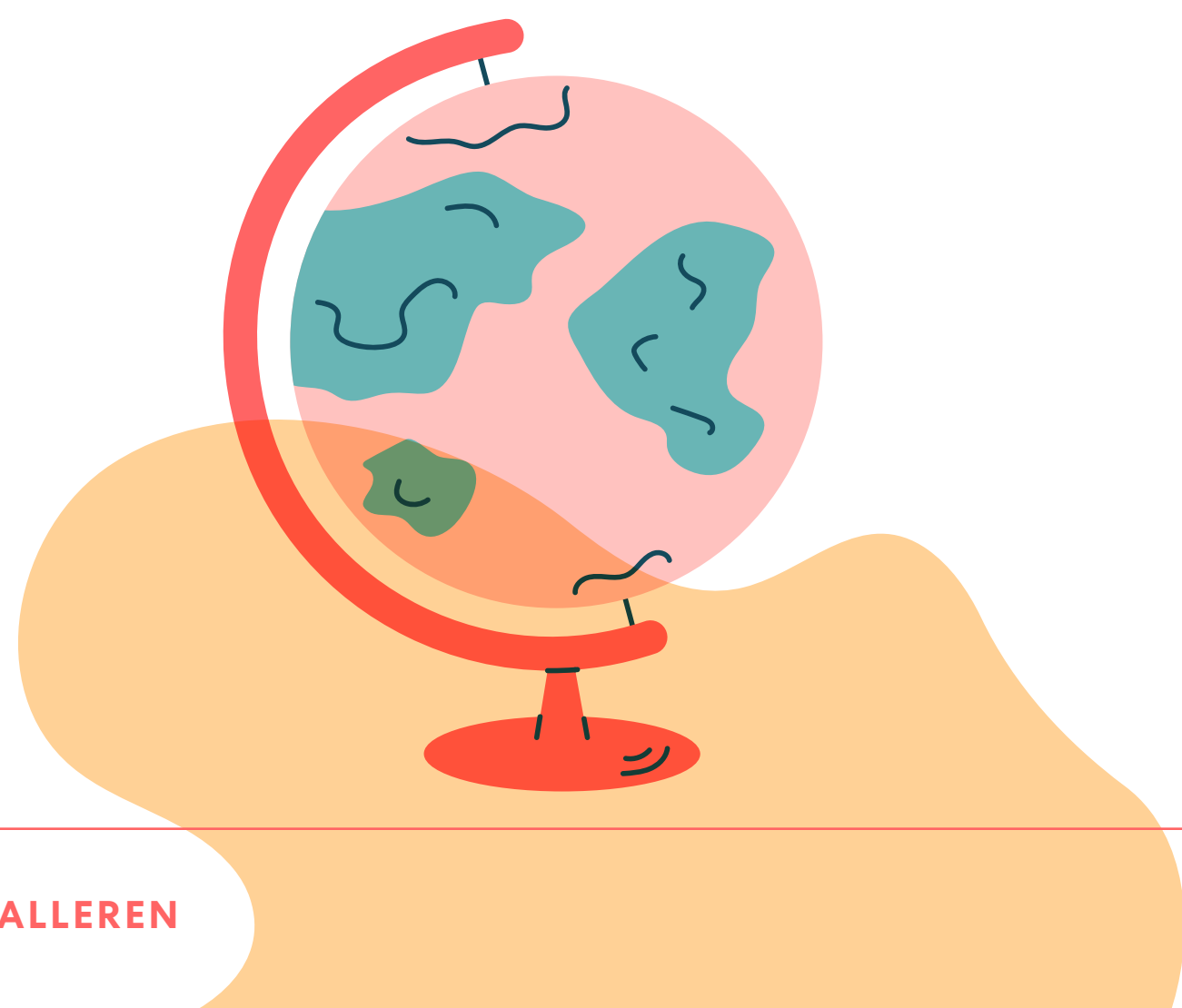
Wij nodigen u uit om het taalonderwijs van de toekomst mee vorm te geven en er met elkaar verder aan te werken. Iedere organisatie kan vanuit haar eigen missie stappen zetten om samen eigentijds taalleren mogelijk te maken. ■

NOB, Nuffic, Taalunie
September 2022

De noodzaak van een gezamenlijke koers

Hoe willen wij dat kinderen in 2035 een taal leren? Het gaat dan over het Nederlands als cultuur- en onderwijstaal, thuistalen, regionale en internationale talen. Hoe kunnen alle leerlingen voldoende taalcompetent worden in een steeds internationalere wereld? Zodat ze leren omgaan met de talen van anderen nu interculturele communicatie steeds belangrijker wordt? Hoe kunnen we jongeren perspectief en houvast bieden om op te groeien tot wereldburgers?

Een leerling

‘Als je de taal niet spreekt, kun je met gebaren, expressie elkaar toch begrijpen als je wil, of gebruik maken van vertaal-apps.’

Deze vragen staan centraal in een nieuwe koers naar taalleren en taalonderwijs in de nabije toekomst. In aansluiting op ontwikkelingen rond de vernieuwing van het curriculum, is het noodzakelijk om een perspectief te bieden op het taalonderwijs en op wereldburgerschap voor de komende vijftien jaar. Een gezamenlijke visie op de toekomst, waar iedere organisatie vanuit haar eigen missie naartoe kan werken, zorgt ervoor dat we kansen kunnen bieden aan alle leerlingen en er niemand wordt buitengesloten.

De wereld wordt tegelijkertijd groter en kleiner: drie trends

We zien dat een trend als **globalisering** onverminderd doorzet. Mensen zijn mobiel, ze leren en werken gemakkelijker internationaal. De diversiteit in landen neemt toe door immigratie, werk of studie. De instroom van nieuwkomers en internationale werknemers brengt een grote variëteit aan thuistalen en culturen met zich mee.

Tegelijkertijd zien we de trend van **regionalisering**. Hoe groter het bereik, hoe meer behoefte mensen hebben aan een

veilige, sociale basis waaraan je je identiteit kunt ontleen. Daarvoor is het belangrijk dat je in staat bent om je eigen taal op verschillende manieren te kunnen ‘inkleuren’, zodat je kunt uitdrukken wie je bent en bij wie je hoort.

Een derde trend is dat de ontwikkeling van **nieuwe media** en **technologieën** razendsnel en onontkoombaar doorzet. Om te communiceren maakt het eigenlijk steeds minder uit waar iemand zich bevindt: videobellen met vrienden of vergaderen via Teams is ingeburgerd. Nieuwe technologie helpt steeds meer om talen te leren en te gebruiken. Zelfs zonder ook maar één woord in een vreemde taal te kennen, kun je een gesprek voeren: Google Translate zet direct je woorden om in tientallen talen.

Een gevolg van die trend is dat leren communiceren in een interculturele omgeving belangrijker wordt. Dan gaat het om vragen als: komt mijn boodschap goed en respectvol over? Wat bedoelt de ander precies? Hoe bereik ik mijn communicatiedoel, zowel met mensen als met apparaten?

Uit de expertgroep:

‘Wereldburgerschap voor iedereen is het doel; het zien en begrijpen van elkaar. De weg daarnaartoe begint bij jezelf, bij je eigen taal en cultuur. Van daaruit kun je werken aan vertrouwen in de ander en het voorkomen van angst voor andere talen en culturen. Vertrouwen is het fundament, taal is de motor om dat te bereiken.’

viaghju
mondu
wrâldreis
heimsferd

Taalcompetenties en burgerschap in internationaal perspectief: het begin is er ...

De bovengenoemde trends zijn terug te vinden in het onderwijs. Zo is de internationale oriëntatie in het onderwijs de afgelopen jaren sterker geworden, in verschillende variaties. Denk aan scholen die internationale programma's of tweetalig onderwijs bieden, of de CLIL (Content and Language Integrated Learning) methodiek gebruiken.

Wat de onderwijsinhoud betreft, zien we de aandacht voor burgerschap groeien. Sommige scholen richten zich expliciet op wereldburgerschap. Het doel daarvan is om kinderen te helpen beseffen dat ze verbonden zijn met de rest van de wereld en dat ze er een actieve rol in kunnen spelen. Het leert ze zich in te zetten voor een vreedzame, rechtvaardige en duurzame internationale samenleving waarin iedereen meetelt. Een doel dat meer dan ooit belangrijk is nu steeds meer democratische waarden onder druk staan.

Het leren van taal is onlosmakelijk verbonden met wereldburgerschap; het geeft taalonderwijs een extra dimensie. Scholen geven wereldburgerschap vorm door bijvoorbeeld vaker projectonderwijs aan te bieden, vakoverstijgend en interdisciplinair, waarin wereldoverstijgende problematiek zoals armoede, vluchtelingencrisis of klimaat aan bod komt. Het verruimt de blik van leerlingen en opent perspectieven op de ontwikkeling van burgerschap en de socialiserende functie van het onderwijs.

Wereldburgerschap en het leren van taal gaan hand in hand met technologie. Dankzij steeds verder en sneller ontwikkelende technologie is de wereld alom aanwezig. Als het fundament voor wereldburgerschap bestaat uit vertrouwen en taal de motor is om dat vertrouwen te genereren, dan levert technologie belangrijke ondersteunende instrumenten voor de bouw en het onderhoud. Ook in het onderwijs. Bijvoorbeeld in de vorm van adaptieve software voor leerinhouden en toetsen

of online mogelijkheden voor samen leren op afstand. Digitale geletterdheid verdient daarom een plek in het onderwijs. Mediawijsheid of vaardigheden als informatie kunnen vinden en toepassen en nepnieuws herkennen zijn meestal wel verwerkt in het lesprogramma. Informatica en programmeren staan nog in de kinderschoenen in het onderwijs.

... maar er zijn meer stappen te zetten

Om de doelen van onbegrensd taalleren van de toekomst te bereiken, is meer nodig. Scholen bieden nu in het algemeen een uniform lesprogramma met afgekaderde vakken, bijvoorbeeld Frans of geschiedenis. In veel lesmethoden is er een scheiding tussen het werken aan taalvaardigheden, literatuur en kennis over taal en taalgebruik. Ook worden lezen, schrijven en mondelinge vaardigheden vaak los van elkaar geoefend. Het taalonderwijs is veelal aanbodgericht en neemt niet de behoefte of interesse van de leerling als vertrekpunt.

Om dit te veranderen is meer samenhang tussen vakken en taaldomeinen nodig. Een uitdaging waar bij sommige vakken al aan wordt gewerkt. Ook uit onze consultaties met leraren en leerlingen blijkt dat zij aantrekkelijker en creatiever talen willen doceren en leren. Leerlingen vinden het belangrijk om een of twee talen echt goed te leren, zodat je op niveau kunt functioneren en conceptueel kunt denken. Ook benadrukken zij het belang van communicatieve vaardigheden en culturele aspecten van taal. Verder zouden leerlingen graag andere talen op verschillende niveaus willen leren. Bijvoorbeeld voor een bepaalde taal de prioriteit geven aan een taaldoel als spreken en verstaan. En dit naar keuze verdiepen naar taaldoelen als lezen en schrijven.

Taalcompetentie

Taalcompetentie is een basis van het leren, als doel en als middel. Dat blijft onverminderd belangrijk. Leesvaardigheid is cruciaal: daardoor groeit de woordenschat en ontstaat diepere woordkennis, onmisbaar bij het leren en bij kennisontwikkeling.

Maar niet alleen leesvaardigheid is belangrijk om te kunnen leren en je te ontwikkelen. Het besef groeit dat kennis ook via luisteren en kijken opgedaan kan worden.

Een leerling

'Duits leer ik op school, maar het taalgebruik is best ouderwets, daar kun je in Duitsland nergens mee terecht. Ze spreken daar echt ander Duits dan wij hier leren.'

Verder is meer aandacht voor digitale vaardigheden van belang, zodat leerlingen de (multimediale) technologie van de toekomst kunnen gebruiken bij het leren en communiceren. En er is meer internationaal georiënteerd, vakoverstijgend onderwijs nodig met projecten waarin leerstof in een rijke context wordt aangeboden. Onderwijs waarin leerlingen meer verantwoordelijkheid dragen voor hun leerproces en waarin zij het belang van taal direct ervaren, bijvoorbeeld wanneer ze online samenwerken met leerlingen in een ander land.

Ook andere onderwijsvormen kunnen bijdragen aan de doelstelling. Bijvoorbeeld door vaste jaarklassen af te wisselen met groepen die zijn samengesteld op basis van een leervraag. Op die manier kunnen leerlingen meer met en van elkaar leren en zodoende meer gemotiveerd leren.

Daarnaast is het belangrijk voor een brede taalontwikkeling om verder te kijken dan alleen leesvaardigheid of het leren van één taal. Denk aan het benutten van de talenrijkdom in de klas, dus

Uit de expertgroep:

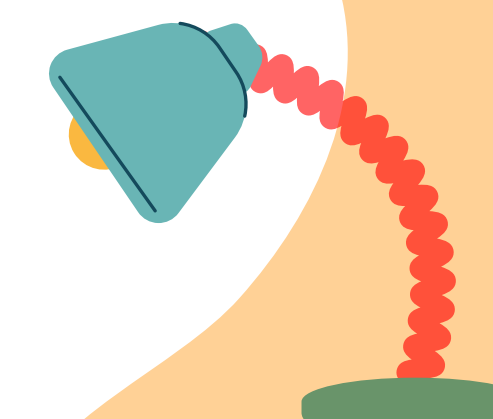
'Online oplossingen bieden niet zonder meer de gewenste vorm voor leren van en over andere talen en culturen. Echte ontmoetingen in de klas, school of wijk blijven belangrijk.'

van de leerlingen zelf. Met de interactieve en communicatieve aspecten die daarbij om de hoek komen kijken, kun je het verwerven van brede taalcompetenties laagdrempelig maken.

Gelijkwaardige kansen voor alle leerlingen

Kortom, de wereld van morgen stelt andere eisen aan het onderwijs dan de wereld van vandaag. Bij die opdracht is het belangrijk dat ons gevarieerde en rijke scholenveld gelijkwaardige kansen biedt. Dat betekent niet dat alle kinderen hetzelfde lesprogramma moeten volgen of dezelfde niveaus moeten nastreven. Uitgangspunt moet zijn dat alle jongeren de kans krijgen, ieder op diens eigen niveau en naar eigen interesse, zich in de breedte te ontwikkelen: cognitief, praktisch, emotioneel, sociaal en internationaal. Zo kunnen zij uitgroeien tot autonome en ondernemende wereldburgers. Ook als ze geen buitenlandse reizen maken of minder toegang hebben tot de nieuwste digitale tools. Het gaat dus nadrukkelijk om leerlingen op alle schoolsoorten, van het basisonderwijs tot alle vormen van voortgezet, secundair onderwijs. ■

ಕಲ್ಪನಾ
idea

Vier perspectieven op *onbegrensd taalleren*

De trends en ontwikkelingen die we signaleren voor taalonderwijs en wereldburgerschap leiden tot vier perspectieven die als kompas kunnen dienen voor discussie en verdere ontwikkeling.

Een leerling

Het is eigenlijk best gek dat we het in de les nooit hebben over de aanwezige talen en culturen in onze eigen klas!

25%

Van de leerlingen spreekt andere thuistaal

Bron: Onderwijsinspectie 2019

Nederland

19 Scholen met predicaat 'Taalvriendelijke school'

Bron: Rutu Foundation 2022

21 Internationale scholen PO

Bron: Dutch International Schools

17 Internationale scholen VO

Bron: Dutch International Schools

134 Tweektalige scholen

Bron: Nuffic 2022

Vlaanderen

10 Internationale scholen

Bron: Epos vzw.

154 Actieve CLIL-scholen

Bron: Epos vzw. 2022

Een leraar

Meertaligheid kan kansenbeleid en wereldburgerschap stimuleren door kennis over elkaars culturele achtergrond.'

Technologie maakt adaptief leren mogelijk, maar is slechts een instrument.

1. Van exclusief naar inclusief leren

Goed onderwijs met een internationale oriëntatie moet beschikbaar zijn voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond, context, of schooltype. Niet alleen op specifieke scholen (bijvoorbeeld tweetalig of internationaal), maar op alle scholen. Ideeën om uit te werken:

- Hoe kunnen internationale scholen en scholen met grote, culturele diversiteit hun sterke kanten met elkaar **uitwisselen**? Bijvoorbeeld door meertaligheid en de cultuur van de thuissituatie te verbinden met internationale oriëntatie en zodoende beide versterken.
- Welke **online middelen** kunnen we inzetten voor wereldburgerschap om daarbij de digitale geletterdheid en het zelfregulerend vermogen van leerlingen te versterken? Denk aan het simuleren van interculturele situaties, het gebruik van virtual reality of gamification.

2. Van een benadering binnen de grenzen naar een onbegrensde aanpak

Taalonderwijs hoeft niet alleen op school plaats te vinden. Het leren en oefenen van taal is op zo veel meer plekken mogelijk, in levenden lijve (IRL) of digitaal. In de klas kan wereldburgerschap net zo vanzelfsprekend worden als een veilig pedagogisch klimaat. Misschien gaat het minder om één leraar voor de klas en meer om uitbreiding van het lerarenteam met internationale vakexperts of taalexperts. Of om experts met een andere moedertaal – op afstand – les te laten geven in die taal.

Een leerling

‘Misschien geldt dat niet voor iedereen, maar ik zou wel geholpen zijn als ik apps voor spelling en grammatica goed zou leren inzetten. Dan kan ik me meer richten op wat echt belangrijk is: met elkaar praten en elkaar begrijpen.’

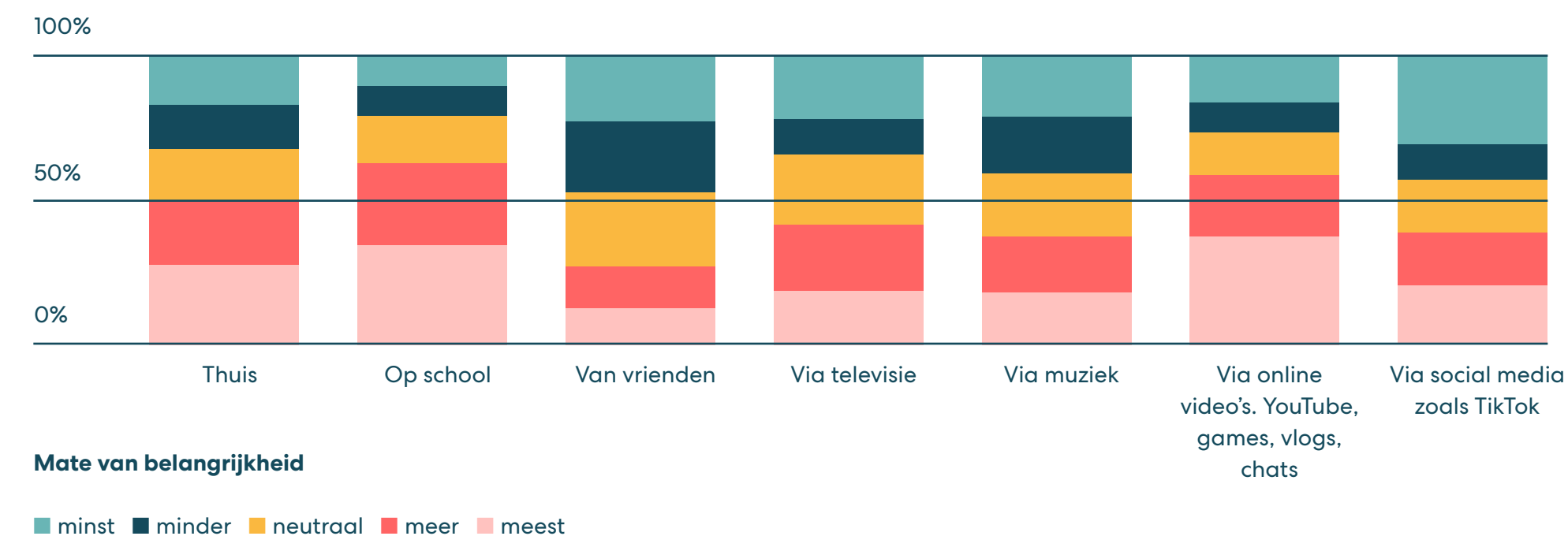
Een leraar

‘Als je de lesstof goed kiest kun je er gemakkelijk andere culturen bij betrekken, bijvoorbeeld bij Engelse literatuur Nigeriaanse boeken bespreken, kunst of muziek.’

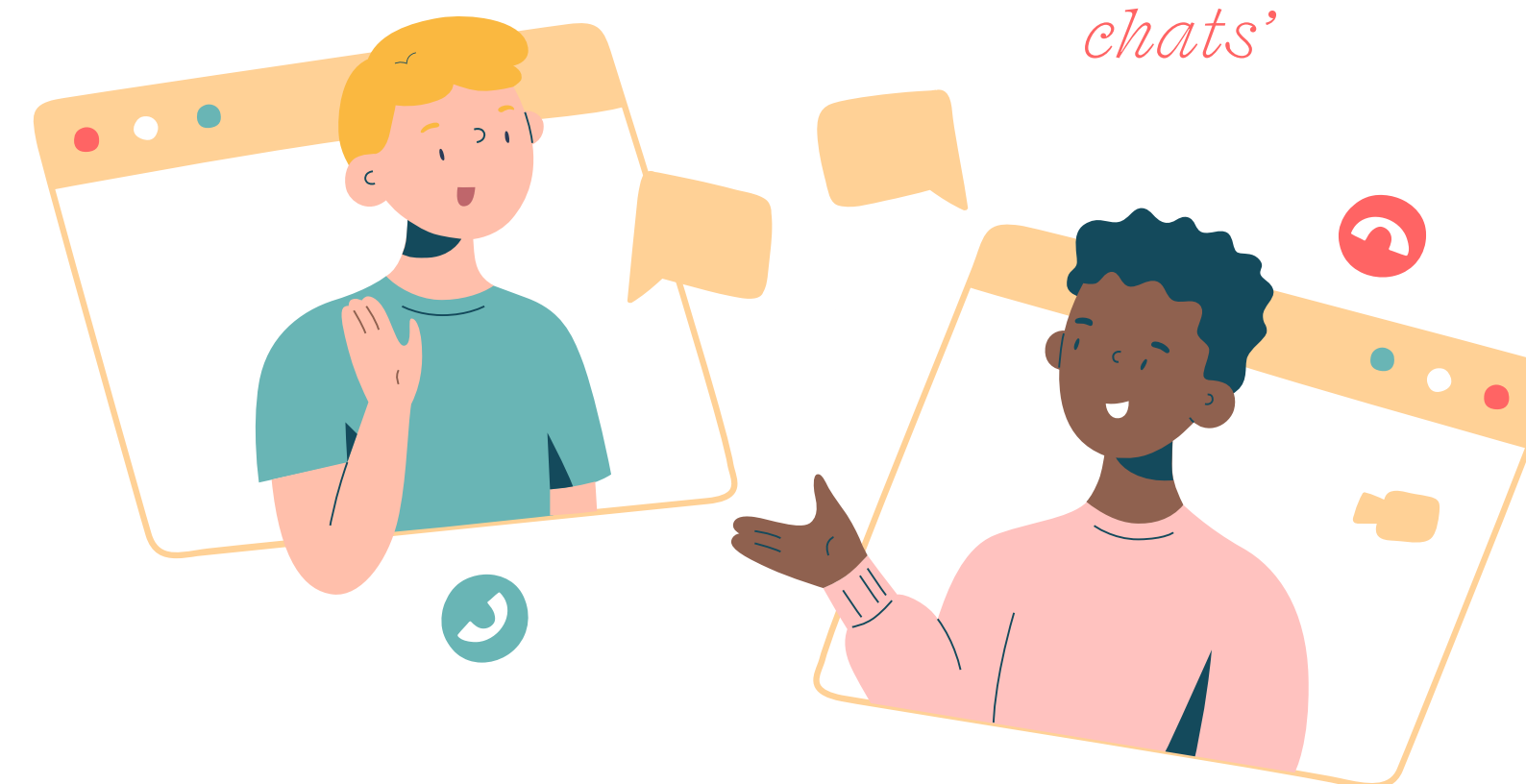
- **Ontmoetingen**, in heterogene groepen, vakoverstijgend, los van het schooltype. Denk aan taal en communicatie in de eigen regio of in een internationale context. Welke partners (organisaties, bedrijven) kunnen we daarbij betrekken? Wat betekent dat voor de leraar?
- Een **geïntegreerde aanpak** moet zijn weerslag krijgen in het curriculum. Een internationale uitwisseling of een reis naar een Europese hoofdstad krijgt extra waarde als die verbonden is met het curriculum. Hoe zorgen we ervoor dat jongeren elkaar op verschillende manieren kunnen ontmoeten, kunnen leren van en met elkaar, over elkaars cultuur en taal?
- **Meertaligheid benutten**, zorgen dat talen elkaar versterken: niet alleen de gebruikelijke Europese talen maar ook Japans, Koerdisch of regionale talen als Gronings of Limburgs. Verwerving van taalcompetentie en leren omgaan met diversiteit is dan meer vanzelfsprekend. Hoe kunnen we dat organiseren?

Vraag aan basisschoolleerlingen*

Denk aan alle talen die je al kent. Dus ook aan straattaal, lichaamstaal of gebarentaal. Waar leer jij al deze talen?

‘Via online video's, YouTube, games, vlogs, chats’

* Deze online enquête is een niet-representatieve steekproef maar geeft een illustratie van wat er leeft onder basisschoolleerlingen. Ruim 650 basisscholen deden mee; samen met hun ongeveer 11.000 bovenbouwleerlingen vulden zij de vragenlijsten in.

Een leraar

'Taalkunde als vak zou in het curriculum moeten, waarin taalbewustwording centraal staat en leerlingen leren de kennis over en in verschillende talen actief te benutten.'

hello

你好

sawubona

Taal en cultuur

Leerlingen komen in aanraking met allerlei talige, culturele uitingen uit heden en verleden. Ze leren hun eigen en andere culturen beter begrijpen en daar respectvol mee omgaan.

paddenstoel
mushroom

Taal en communicatie

Doelgericht communiceren, leren lezen en schrijven en verwerven van inzicht in hoe taal in elkaar zit en werkt. Leerlingen leren communiceren in verschillende situaties die voor hen herkenbaar en nuttig zijn. Ze leren kritisch en efficiënt omgaan met de continue stroom aan (digitale) informatie.

3. Zowel taal leren als systeem, als betekenisvol gebruiken van taal

Taal kun je overal leren en gebruiken. Het is een samenhangend systeem, maar taal is ook cultuurdrager en identiteitsvormer.

Taal is altijd flexibel en creatief te gebruiken: een rijk geheel.

- Hoe kan het onderwijs inspelen op zowel het taalsysteem als het verwerven van taalcompetenties?
- Taal leren om te communiceren, informatie te vergaren, kennis te ontwikkelen: hoe komt de focus op interculturele communicatie, luistertaal, creatieve of literaire mogelijkheden van taal tot stand? Denk aan op het juiste moment inzetten van de juiste instrumenten (tools).

Ik ben Tom

Taal en identiteit

Via taal verkennen en ontwikkelen leerlingen hun eigen (online) identiteit en hun relatie tot anderen, en kunnen ze hier uiting aan geven. Ze leren hun eigen gedachten, gevoelens en ervaringen uitdrukken en ontdekken en bevragen hun kennis en vaardigheden op het gebied van taal en cultuur.

Bron: Toelichting Nederlands Curriculum.nu, Ontwikkelteam Nederlands, 10 oktober 2019

4. Van uniforme taalleerdoelen en taalcurricula, naar persoonlijke en sociale taalleerdoelen

Het onderwijs moet een hoog niveau en kwaliteit borgen; eerder gemaakte keuzes mogen niemand later in de schoolloopbaan uitsluiten. De lat moet hoog: het is essentieel dat alle leerlingen dezelfde basisdoelen halen. Wel kunnen zij die persoonlijk invullen, of uitbreiden.

- **Nieuwe technologieën** maken adaptief en gepersonaliseerd leren mogelijk. Hoe kunnen we de interesses, persoonlijke doelen en aspiraties van jongeren een plek geven in het onderwijs?
- Welke **didactische aanpak** past bij deze verschuiving? Denk aan wisselend samengestelde leergroepen, relevante leervraagstellingen waaraan iedere leerling kan bijdragen, andere manieren van toetsing, of de rol van peer-assessment.

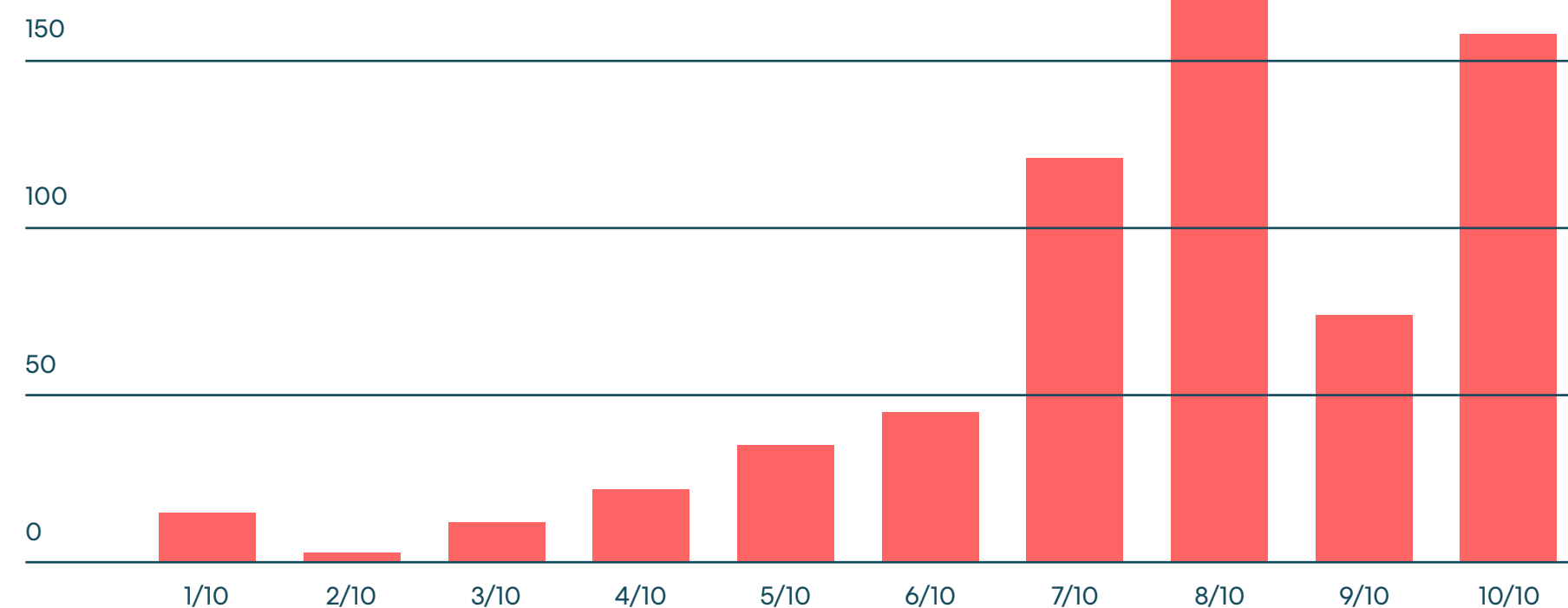
Een leerling

‘Een basis in taal is belangrijk. Maar daarna zou je eigen keuzes moeten kunnen maken, afhankelijk van wat je van een taal wil leren en welke talen je wil leren en nodig hebt voor je eigen toekomst.’

Vraag aan basisschoolleerlingen

Vind jij het belangrijk om meer talen te leren?

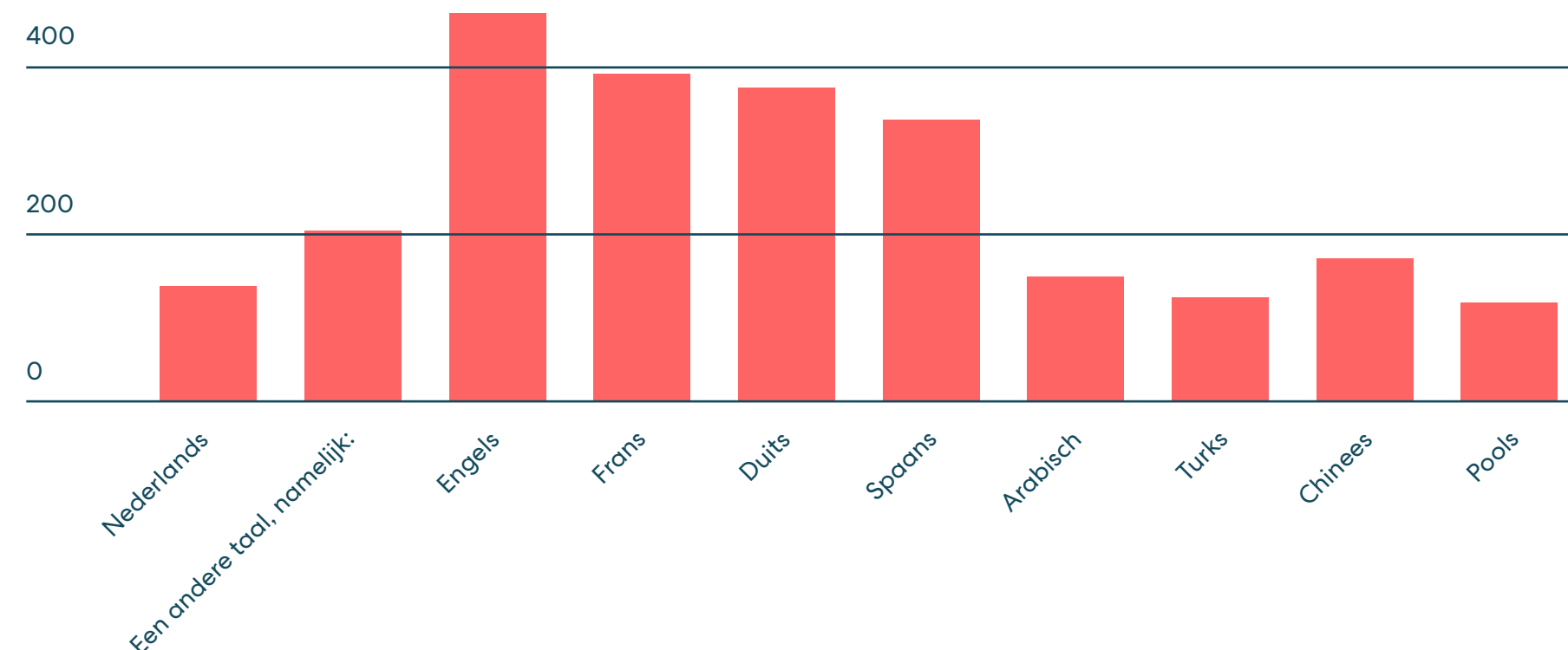
Aantal antwoorden

Mate van belangrijkheid 1/10: minst 10/10: meest

Welke andere talen zou jij nog beter willen leren?

Aantal antwoorden

Een leerling

‘Ik zou een nieuwe taal willen leren door veel met elkaar omgaan: veel praten, oefenen, door games, spelen met elkaar en op vakantie gaan.’

Uit de expertgroep:

'Er bestaat zorg dat de taal- en spraaktechnologie zich zo ontwikkelt, dat niemand meer een taal wil leren. En dat jongeren vooral voor het Engels zullen kiezen als vreemde taal. Dat zou een enorme vershraling zijn, omdat taal en cultuur zo verweven zijn. Een uitgangspunt voor de toekomst zou daarom moeten zijn: diversiteit aan talen en culturen moet behouden blijven.'

Uitgangspunten die we willen benadrukken

Een discussie over de toekomst van het taalonderwijs kan snel alle kanten uitgaan. Dat kan afleiden van de essentie: hoe het taalonderwijs in de toekomst eruit moet komen te zien. Daarom willen we een aantal uitgangspunten expliciet uitspreken.

- Om deel te kunnen nemen aan onze samenleving blijft goede taalvaardigheid in het Nederlands natuurlijk cruciaal; het is een sterke verbindende factor.
- Een koers voor onbegrensd taalleren gaat niet ten koste van basisvaardigheden, zoals taal en rekenen. Integendeel. Scholen moeten ervoor zorgen dat ieder kind op dit vlak sterk is toegerust.
- Scholen profileren zich op verschillende gebieden en dat moet vooral zo blijven. Wel is het van belang om de verbinding met elkaar te zoeken voor het taalonderwijs van de toekomst.
- Leraren zijn en blijven experts op pedagogisch en didactisch vlak. Hun rol bij het ontwerpen van onderwijs en het begeleiden van leerlingen staat niet ter discussie. Maar in samenwerking met bijvoorbeeld taalexperts en technologen en het verbinden van binnen- en buitenschools leren, ligt veel potentie voor versterking.
- Het actuele lerarentekort is natuurlijk zorgelijk. Toch hoeft het een discussie over de toekomst van het taalleren niet in de weg te staan. Sterker nog: er kunnen oplossingen uit voortkomen die de werkdruk voor leraren kunnen verlagen.
- Technologie vervangt niet, maar biedt wél kansen. Het is de moeite waard voortdurend te verkennen welke goede applicaties kunnen helpen bij het taalleren. ■

Op welke manier zou jij een nieuwe taal willen leren en hoe zie je dit?

al pratende met vrienden

als je op vakantie bent

anderstalige leraar

יהיה
salut
你好

spel doen

door met kinderen uit andere landen samen te werken

een apparaat waarmee je ineens alle talen kan spreken

in het land zelf

via apps

door met iemand uit een ander land te praten op school of ergens anders

door gebaren

Samen verder werken aan het taalonderwijs van de toekomst

Het realiseren van onbegrensd taalleren is geen verantwoordelijkheid van ‘anderen’, maar van ons allemaal, in onderlinge samenwerking. Natuurlijk vraagt het om steun van de overheid, en daar moeten we ook zeker op aandringen, maar we kunnen allemaal kleinere of grotere stappen in het gewenste perspectief zetten. Laten we daar vandaag een begin mee maken!

Er zijn verschillende manieren om samen verder te werken aan het taalonderwijs van de toekomst, en de koers die is geschetst. Een greep uit de mogelijkheden.

Inspiratie voor leraren, scholen en schoolbesturen

- Bespreek dit document met collega's. Welke onderwerpen passen bij de inhoudelijke of visievormende discussie binnen jouw organisatie? Kies relevante passages uit deze tekst en ga aan de hand daarvan in gesprek met elkaar.
- Nodig in je huidige taallessen leerlingen en leraren elders in Europa of de wereld uit om het oefenen in de mondelinge vaardigheden authentiek en motiverender te maken. Dat kan in levenden lijve of online, rondom bepaalde thema's. Jongeren in Engeland, Ierland, Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk of Wallonië gebruiken Engels, Duits en Frans op een eigentijdse manier. Daarmee kunnen ze jouw leerlingen echt aanspreken.
- Durf meer autonomie voor 'leren' bij leerlingen zelf neer te leggen en hen het belang van taalcompetenties zelf te laten ontdekken. Bijvoorbeeld door hen te laten samenwerken in groepen – los van klas, niveau of leeftijd – aan uitdagende maatschappelijke vraagstukken.

- Sta eens bewust stil bij het feit dat er meerdere talen (inclusief dialecten) en culturen in de klas vertegenwoordigd zijn. Hier kun je vanuit een pedagogisch-didactisch perspectief op een respectvolle en verantwoorde manier gebruik van maken. Gespecialiseerde vakgroepen en bureaus op het gebied van interculturele communicatie kunnen hiervoor – samen met leraren – suggesties uitwerken.
- Zijn er andere schoolbesturen of scholen in de regio ook met dit onderwerp bezig? Op welke onderwerpen zou je ervaringen kunnen uitwisselen en misschien zelfs samenwerken?
- Internationale, Europese en reguliere scholen in de regio kunnen samenwerken en activiteiten oppakken met een internationale oriëntatie, bijvoorbeeld een gezamenlijk project over interculturele communicatie.
- Nederlandse scholen of afdelingen in het buitenland en reguliere scholen voor primair en voortgezet/secundair onderwijs in Nederland en België kunnen online met elkaar leren en debatteren over thema's of samenwerken aan projecten rondom wereldburgerschap. Op die manier kun je veel meer perspectieven samenbrengen.

Een leerling:

*‘Luisteren en spreken
persoonlijk contact, elkaar goed begrijpen zijn
belangrijker dan grammatica of spelling.’*

Konta bai faka

Inspiratie voor onderwijsexperts

- **Samen taalleerlijnen uitwerken:** leerplanontwikkelaars en organisaties voor onderwijsonderzoek zoals SLO, het landelijk expertisecentrum voor het curriculum in Nederland, en de onderwijsverstrekkers en SONO (Steunpunt voor onderwijsonderzoek) in Vlaanderen zouden – samen met leraren – taalleerlijnen kunnen uitwerken met oog voor de integratie van taal-cultuur-maatschappij. Daarmee komt het accent in het taalonderwijs weer meer te liggen op de oorspronkelijke functies van taal in al haar verschijningsvormen.
- **Betrekken van taal- en cultuurexperts:** uitgeverijen en (taal)techbedrijven kunnen bij taal- en cultuurexperts te rade gaan bij het ontwikkelen van nieuwe producten waarin de perspectieven van *Onbegrensd taalleren* verwerkt zijn.
- **Verwerking in toetsing en lesmethodes:** toets- en methodeontwikkelaars zouden meer kunnen putten uit richtlijnen die taal, cultuur en wereldburgerschap aan elkaar koppelen, zoals meertalige en pluriculturele competenties die onlangs zijn toegevoegd aan het Europees Referentiekader (ERK). ■
- **Stimulerende taalleeromgevingen ontwikkelen met technologische vernieuwers:** onderwijsexperts kunnen samen met technologische vernieuwers verantwoorde en stimulerende taalleeromgevingen inrichten en vormgeven. Het Nationaal Groeifonds voor AI-innovatie, dat ook openstaat voor Vlaamse partners, kan hier wellicht bij helpen.

Een leerling:

*‘Soms gebruik ik
gewoon straattaal. Met m’n vrienden,
maar niet met m’n ouders!’*

Verantwoording

De publicatie *Onbegrensd taalleren* werd tussen november 2021 en juli 2022 in verschillende sessies besproken met leerlingen en docenten, en met wetenschappers en vertegenwoordigers van onderwijsorganisaties.

Consultatie onderzoekers en vertegenwoordigers van onderwijsorganisaties (expertgroep)

- Onderwijsraad Nederland
- PO-Raad Nederland
- VO-raad Nederland
- Universiteit Twente
- Universiteit Leiden
- Universiteit van Amsterdam / NHL Stenden Hogeschool
- Universiteit Antwerpen - Antwerp School of Education
- Vrije Universiteit Brussel
- Katholieke Universiteit Leuven
- Hogeschool Inholland, opleiding leraar basisonderwijs (Pabo)
- Stichting Internationaal Onderwijs (SIO)*

* In de eerste fase van het traject was – naast NOB, Nuffic en de Taalunie – SIO als een van de initiatiefnemers betrokken.

- Epos (samenwerkingsverband tussen het Departement Onderwijs en Vorming, VDAB en het Departement Werk en Sociale Economie in Vlaanderen)
- Economische Zaken en Cultuur, Gemeente Amsterdam
- Kennisnet
- SLO
- Dutch International Secondary Schools
- Europese school Bergen
- Europese school Den Haag
- Rutu Foundation/Language Friendly School + Heritage Language Foundation
- Expat Valley
- Instituut voor de Nederlandse Taal (INT)
- 8D Games
- Dutch Game Association
- Brancheorganisatie voor aanbieders van Media voor Educatie, Vak en Wetenschap (MEVW)
- Stichting Nederlanders buiten Nederland (SNBN)
- Stichting Vlamingen in de Wereld (VIW)
- Stichting Grenzeloos Onder Een Dak (GOED)
- Netherlands house for Education and Research (Neth-Er)
- Decisio
- Stuurgroep Tweetalig Primair Onderwijs (TPO)
- LOWAN-vo
- Meertalig.nl
- SIVON (digitaliseringsco-operatie funderend onderwijs)

Consultaties leraren (N=ruim 40)

- vakleraren vo Europese school Bergen
- vakleraren vo van de Amsterdam International Community School
- basisschoolleraars van diverse scholen met uiteenlopende leerlingpopulaties
- leraren vo/po van verschillende scholen met ervaring meertaligheid via Drongo

Consultaties leerlingen

- Laks
- enquête basisschoolleerlingen in samenwerking met Missing Chapter Foundation en Stichting FutureNL via het platform De Dag Vandaag, volledig ingevuld door 656 basisscholen, betreft ongeveer 11.000 leerlingen
- vo-leerlingen Europese school Bergen en Mol
- vo-leerlingen Amsterdam International Community School
- online dialoog met leerlingen van vwo/havo/vmbo/tto/ Europese school in samenwerking met Missing Chapter Foundation, gefaciliteerd door Laurentien van Oranje

Vragen?

Mail naar info@stichtingnob.nl

Colofon

Redactie

Carolien Nout

Ontwerp

Hollands Lof, Haarlem

무제한 언어 학습

неограниченное
изучение языка

असीमति भाषा
सीखना

Taalonderwijs van de Toekomst

Werk ook mee aan onbegrensd taalleren!